

Aikuisten runokirjan kuvittaminen

Miten kuvittaa tunteista kertovia runoja?

LAB-ammattikorkeakoulu

Medianomi (AMK), Mediasisällön suunnittelu

2024

Janni Korhonen

Tiivistelmä

Tekijä(t) Korhonen, Janni	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 31	Valmistumisaika 2024
Työn nimi Aikuisten runokirjan kuvittaminen Miten kuvittaa tunteista kertovia runoja?		
Tutkinto Medianomi (AMK), mediasisällön suunnittelun koulutus		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio		
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön aiheena on aikuisten runokirjan visuaalisen ilmeen luominen sisältäen kuvitukset, typografian ja taiton.</p> <p>Tavoitteena on selvittää, millä tavoin tunteista kertovia, abstrakteja runoja voidaan kuvata, ja onko kuvitus tarpeellista aikuisten runoudessa. Opinnäytteessä käydään läpi yleisimpiä runojen kuvittamisen tyylivalintoja sekä muiden visuaalisten elementtien hyödyntämistä runokirjan graafisen ilmeen luomisessa. Työssä tutustutaan myös kuvan kerronnallisuuteen sekä sanan ja kuvan suhteeseen ja niiden eri muotoihin. Tavoitteena on luoda aikuisten runokirjalle toimiva visuaalinen kokonaisuus, vähentämättä teoksen arvoa runokokoelmana.</p> <p>Opinnäytetyössä pohditaan kysymystä runoilijan tunteiden ja kokemusten kuvittamisesta ja siitä, tarvitseeko kuvien ilmentää runojen tunnelmaa. Täytyykö kuvan toimia tekstin tukena, vai voivatko kuva ja teksti elää kaunokirjallisuudessa samanarvoisina. Lopussa esitellään runojen kuvitukset ja avataan graafisten ratkaisujen taustaa.</p>		
Asiasanat runous, aikuistenrunous, runokuvitus, kuvittaminen, graafinen suunnittelu		

Abstract

Author(s) Korhonen, Janni	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2024
	Number of Pages 31	
Title of Publication Illustrating a poetry book for adults How to illustrate emotive poetry?		
Name of Degree Bachelor of Culture and Arts (UAS), Media Content Design		
Name, title and organization of the client		
Abstract <p>The subject of the thesis is creating a graphic design for an adult poetry book using illustrations, typography and layout.</p> <p>The objective is to examine how to illustrate abstract poetry and whether it is necessary to illustrate it. The thesis explores the most common stylistic choices for illustrating poems and the use of other visual elements in creating the graphic design of a poetry book. It also examines the narrative qualities of images as well as the relationship between words and images and its various forms. The goal is to create a functional graphic design for an adult poetry book, without diminishing the work's value as a poetry collection.</p> <p>The thesis reflects on the question of illustrating the poet's emotions and experiences, and whether the images need to convey the mood of the poems. It examines whether the image should support the text, or if the image and text can coexist as equals in literature. At the end, the illustrations of the poems and explanations of the reasoning behind the choices will be presented.</p>		
Keywords poetry, adults poetry, illustrated poetry, illustration, graphic desing		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Lähtökohdat	1
1.2	Aiheen rajaus	1
2	Visuaalisuus runoudessa.....	2
2.1	Kuva ja sana	2
2.2	Runojen historia	2
2.3	Visuaalisten runoteosten vertailuanalyysi	3
2.4	Värien merkitys	10
3	Runokirjan graafinen ilme.....	11
3.1	Kuvitustyylin valinta.....	11
3.2	Tekstien ja kuvien valinta sekä rytmittäminen.....	12
3.3	Kuvien symboliikka	13
3.4	Taiton ja typografian suunnittelu	13
3.5	Kuvien toteutus	14
3.5.1	Tarvikkeet.....	15
3.5.2	Kuvien skannaaminen.....	15
3.5.3	Kuvitusprosessi.....	16
3.6	Kuvien ja taiton kokoaminen	23
4	Yhteenveto ja pohdinta.....	25
	Lähteet.....	27
	Liitteet	29

1 Johdanto

1.1 Lähtökohdat

Halusin, että tuleva opinnäytetyöni liittyy kuvittamiseen tai graafiseen suunnitteluun. Olin erityisen kiinnostunut kaunokirjan kuvittamisesta, sillä pidän värikkäistä ja eloisista maalauksista. Pitkään pohdin, miten tämänkaltainen pienen budjetin projekti onnistuisi. Keväällä 2024 olin tapaamassa ystävääni, ja päädyimme puhumaan kirjoista. Kerroin hänelle, että olen miettinyt tulevan opinnäytetyöni aiheeksi kirjan kuvittamista. Hän puolestaan kertoi, että on jo vuosia pohtinut kokoavansa kirjoittamiaan runoja kansien väliin, mutta ei ole vielä löytänyt aikaa projektille. Keskustelun jälkeen päätimme, että teemme yhdessä kuvitetun runokirjan hänen runoistaan, ja minun kuvituksistani.

1.2 Aiheen rajaus

Vaikka päätimme ystäväni kanssa tehdä kokonaisen kuvitetun runokirjan, rajasin opinnäytetyöosuuden vain tiettyihin sivuihin. Tiesin, ettei työhön rajattu aika riittäisi kokonaisen kirjan tuottamiseen. Etenkin kuvittaminen on todella aikaa vievää, ja toiveeni kirjaan tulevista seitsemästä kokosivun maalauksesta oli epärealistinen aikataulun puitteissa. Opinnäytetyön jälkeen aion jatkaa kirjaprojektin loppuun valmiiksi teokseksi.

Koska kirjan on oltava yhtenevä kokonaisuus, aloin työstämään sitä ensin kokonaisuudessaan, mutta rajasin valmiiden kuvitusten toteutuksen vain valituille aukeamille. Suunnittelin kirjan tekstien taiton ja typografian, kuvitusten sisällön sekä tekstien ja kuvitusten sommitelun. Valmiit kuvitukset tein kuitenkin ainoastaan niille aukeamille, jotka sisältyisivät opinnäytetyöhön. Opinnäytetyöhön tulevan osion tarkoitus on ilmentää kirjan visuaalista ilmettä, ja antaa käsityksen siitä, miltä kirjan valmis sisältö tulee näyttämään.

Ennen varsinaista projektia halusin taustoittaa työtäni runouden teorialla ja historialla, sekä vertaamalla aiemmin kuvitettujen runokirjojen tyylillisiä ratkaisuja ja niiden toimivuutta. Tutustuin sanan ja kuvan suhteeseen sekä kuvan kerronnallisuuteen, ja siihen, millaisessa asemassa kuvituksen ja runon tulisi olla suhteessa toisiinsa. Huolellisen taustatyön seurauksena myös omat toiveet ja tavoitteet projektille selkenivät, jonka jälkeen tiesin, mihin suuntaan haluan suunnittelutyön kanssa lähteä.

2 Visuaalisuus runoudessa

2.1 Kuva ja sana

Kuvalla on useita tehtäviä viestin välittämisessä. Se voi auttaa ymmärtämään tekstin merkitystä ja rikastaa käsitystämme asiasta. Kuva kantaa dokumentoinnin lisäksi myös esteettisiä merkityksiä ja se suuntaa huomiotamme. (Hatva 1993, 47.) Kun kuva ja sana yhdistetään, nämä kaksi mediaa muodostavat yhden kokonaisuuden. Kuvarunossa yhdistyy verbaalinen teksti ja kuva, jossa tekstin visuaalinen ilmaisu on olennainen osa teosta. (Mikkonen 2005, 21.)

Kuvan ja sanan suhde vaihtelee kontekstin mukaan. Siinä missä tietokirjassa kuvan tarkoitus on tehostaa tekstin sanomaa ja havainnollistaa tekstin sisältöä, voi runokirjassa kuva olla tekstin kanssa saman arvoisessa asemassa. Tällöin kumpikaan ei ole riippuvainen toisesta. Yksittäisellä kuvalla on myös oma arvonsa kerronnallisuudessa. Mikkonen (2005, 185) pohtii kirjassaan yksittäisen maisemakuvan kerronnallisuutta. Maisemakuva voi olla kertova, mutta tämä viittaa enemmän katsojan kykyyn verbalisoida kuvaa, kuin itse kertomukseen. On kuitenkin epäselvää, voiko yksittäinen kuva sisältää sellaisten elementtien kokonaisuuden, joka olisi kertomuksen vähimmäisedellytys. Liikkumattoman, yhden kuvan tapahtumaa voidaan ajatella enemmän virikkeenä kertomukselle kuin itse kertomuksena.

Vaikka yksittäinen kuva ei kerro meille kokonaista tarinaa, sillä on silti merkittävä arvo kokonaisuuden luomisessa ja lukukokemuksen tehostamisessa. Yksittäiseen kuvaan voidaan sitoa paljon tunteita ja merkityksellisyyttä, ja se voi auttaa ymmärtämään asioita, joita ei voi sanallisoin keinoin ilmaista.

2.2 Runojen historia

Lyriikka eli runous on kaunokirjallisuuden alalaji. Nimi on viittaus antiikin aikaan (n. 600 eKr. – 400 jKr.) jolloin runoja esitettiin lyyran säestyksellä. Runous on vanhin kirjallisuuden laji, ja siinä kieltä käytetään esteettisesti sen kieliopillisen korrektiuden sijaan. Runot pyrkivät enemmän nojaamaan mielikuvitukseen, sana assosiaatioihin ja kielen soinnullisiin ominaisuuksiin. (Koulukino 2024.) Suomen kielessä runo -sana esiintyi ensimmäistä kertaa nykyisessä merkityksessään vuonna 1678 (Kirjoittaminen.fi).

Runous alkoi suullisena sanataiteena, jonka muistamista auttoivat runomitat alkuperäisessä ja loppusuonnuin sekä rytmiikka. 1900-luvun alussa moderni runous hylkäsi runomitat ja siirtyi vapaamittaisiin runoihin, mutta postmoderni runous on jälleen hyväksynyt myös rytmilliset keinot käytettäväksi runoudessa. (Koulukino 2024.) Moderni runous ei ainoastaan rikkonut

runojen rytmillisyyden, vaan myös muutti ne puhekielenomaiseksi ja monimerkitykselliseksi (Kirjoittaminen.fi).

2.3 Visuaalisten runoteosten vertailuanalyysi

Kuvitetun runon keskeisin arvo on sen visuaalisessa läsnäolossa. Visuaaliset runot ovat objekteja silmälle, eli silmä hallinnoi runoa. (Huth 2010.) Runojen kuvitukset toimivat ikään kuin kutsuna runon maailmaan. Enemmän kuin muut tekstilajit, runot kuvastavat uusia tapoja kokea ja tulkita ympäröivää maailmaamme ja meidän rooliamme siinä. Yksityiskohtaiset kuvitukset saavat lukijan ymmärtämään paremmin runoilijan näkökulmaa ja samaistumaan siihen. (Ridolfi 2023.) Vaikka kuvitetut runokirjat on tyypillisesti suunnattu lapsille, voidaan kuvituksilla tuoda visuaalisuutta myös aikuisten runoteoksiin.

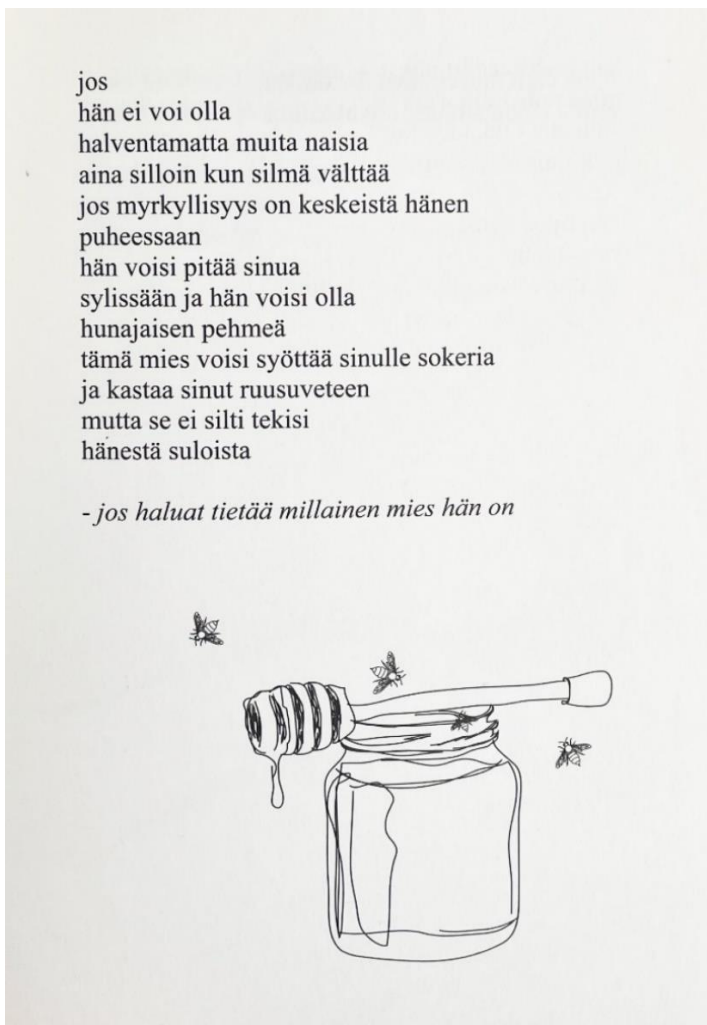
Seuraavaksi käydään läpi lyhyt vertailuanalyysi aikuisten runokirjoissa esiintyvistä visuaalisista ratkaisuista ja näiden toimivuudesta runoudessa. Jyväskylän kaupungin kirjastosta löytyi syyskuussa 2024 laaja runoteosvalikoima, mutta kuvitettuja teoksia ei ole tarjolla kovinkaan monipuolisesti. Kirjoissa toistuu usein samat kuvitustyylit ja kuvitettuja kirjoja on paljon vähemmän kuin kuvittamattomia.

Usean kuvitetun aikuisten runokirjan tyyliksi on valikoitunut yksinkertainen, joko mustavalkoinen tai yksivärinen kuvittamistyyli. Kuvat ovat joko lyijy- tai mustekynäpiirroksia, eikä niissä ole paljoa yksityiskohtia. Tällainen kuvitustyylit toimii etenkin aikuisten runoudessa erinomaisesti, sillä se jättää usein tulkinnanvaraa katsojalle, eikä vie huomiota pois itse tekstistä. Pienet yksittäiset kuvat ovat tukemassa tekstin sanomaa ja usein kuvalla viitataan tekstiin, joko suoraan tai epäsuoraan. Visuaalisissa runoissa saattaa esiintyä myös kalliigrammeja, joissa varsinainen kuvitus luodaan kirjainten asettelulla (Kuva 1). Runojen visuaalisuuteen ei ole olemassa selviä sääntöjä, jonka vuoksi runoteosten graafisessa ilmeessä voidaan tehdä myös kokeellisempia, uniikkeja suunnitteluratkaisuja.

jos
 hän ei voi olla
 halventamatta muita naisia
 aina silloin kun silmä välttää
 jos myrkyllisyys on keskeistä hänen
 puheessaan
 hän voisi pitää sinua
 sylissä ja hän voisi olla
 hunajaisen pehmeä
 tämä mies voisi syöttää sinulle sokeria
 ja kastaa sinut ruusuveteen
 mutta se ei silti tekisi
 hänestä suloista

- jos haluat tietää millainen mies hän on

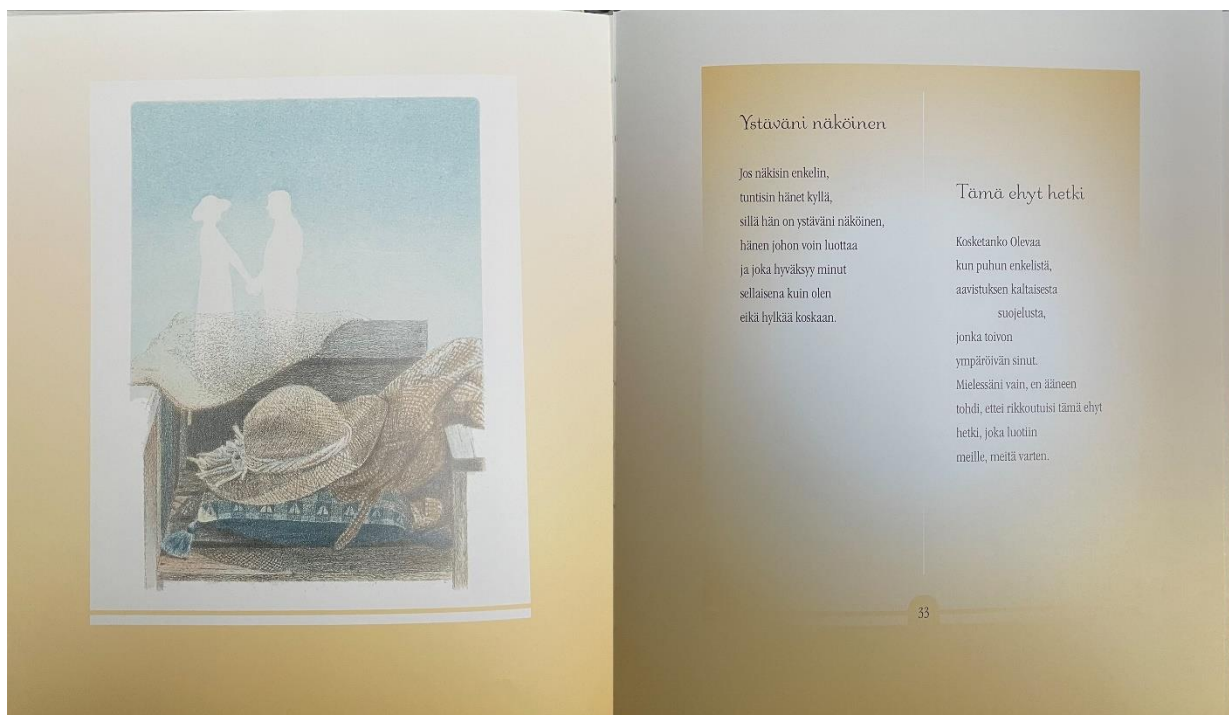
Kuva 2. Sivun Rupi Kaurin runokirjasta *Maitoa ja hunajaa* (Kauri 2015, 99)

Mustavalkoista kuvitustyyliä nähdään myös Maiju Voutilaisen runokokoelmassa (*Itke minulle taivas*, 2017). Synkkien tekstien parina toimii tummat kuvat, jotka vahvistavat olemuksellaan runojen sanomaa (Kuva 3). Tässä teoksessa kuvat eivät suoraan viittaa tekstin teemoihin samoin kuin aiemmassa esimerkkitieteoksessa, mutta ne ilmentävät sen tunnelmaa.

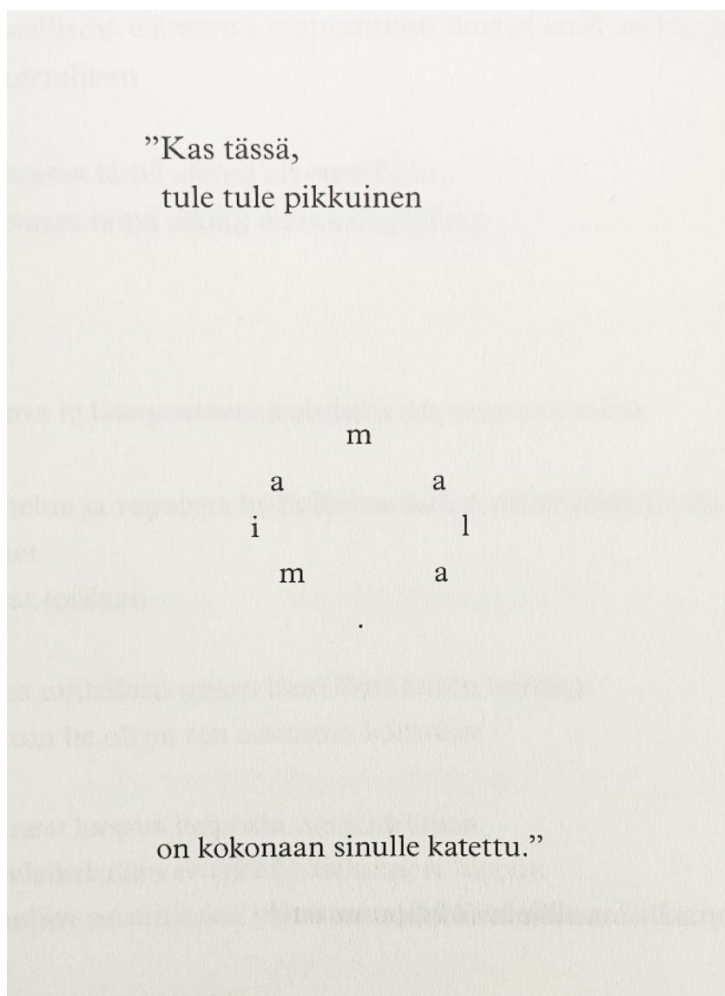
Kuva 3. Kuvitus Maiju Voutilaisen runokirjasta *Itke minulle taivas* (Semeri 2017, 43)

Aikuisten runokirjoissa värilliset kuvitukset ovat huomattavasti harvinaisempia. Yksityiskohtaisia värikuvituksia voi löytää lähes jokaisesta lastenrunokirjasta, mutta aikuisten runoissa niitä tavataan harvemmin. Yleisesti ajatellaan, että lapset tarvitsevat enemmän havainnollistavia kuvia tekstin tueksi, eikä tämä ole aikuisille tarpeellista. On kuitenkin myös väitetty, että kuvitukset itse asiassa rajoittavat lasten mielikuvitusta ja estävät heitä luomasta omia mielikuviaan. Teksti itsessään maalaa omaa kuvaansa, ja etenkin runoudessa, jossa teksti on usein hyvin rikasta ja kuvailevaa, kuvitukset saattavat tuntua tarpeettomilta. (Singer 2015.) Runojen yhteydessä esiintyviin kuvituksiin liittyy siis ristiriitaisia näkemyksiä. Pia Perkiön runokokoelmassa (*Aavistus aamusta, enkelistä*, 2005) voi kuitenkin törmätä runsaaseen värienkäyttöön sekä yksityiskohtaisiin kuvituksiin (Kuva 4). Kirjan runot kertovat enkeleistä, ja kirjan kuvittaja on pyrkinyt enkelien läsnäolon lempeään kuvaamiseen.

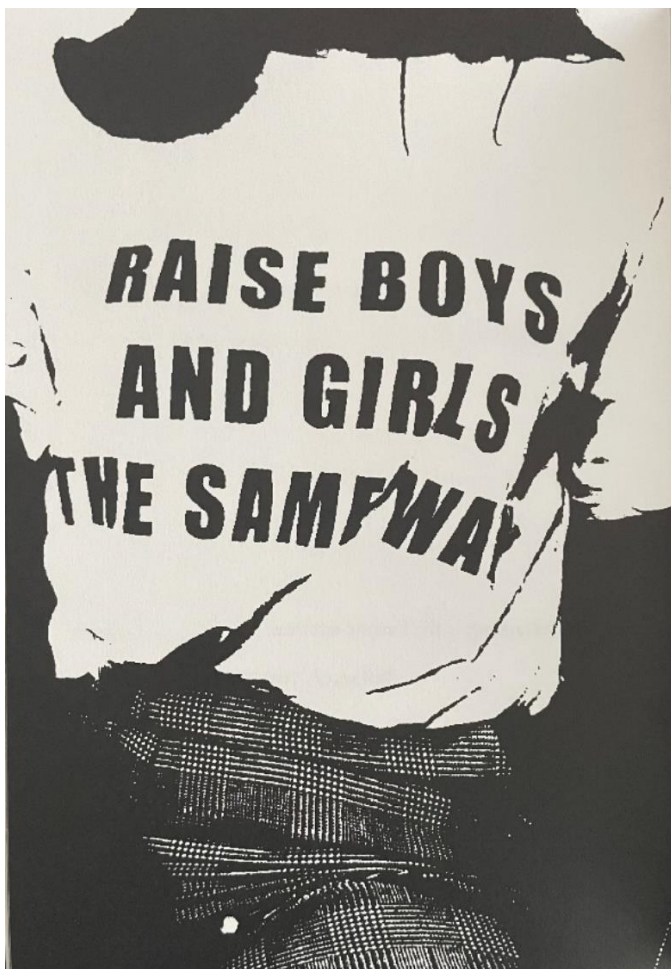
Kuva 4. Aukeama runokokoelmasta Aavistus aamusta, enkelistä (Kosonen 2005, 32,33)

Aikuisten runokirjoissa tekstien asettelua voidaan käyttää visuaalisen kokonaisuuden luomiseen. Tekstin ja epätyypillisen typografian voi myös yhdistää kuvituksiin, jolloin saadaan aikaan vahva ja persoonallinen graafinen ilme. Matti Kangaskosken runokokoelmassa (Pääkalloneuvottelut, 2017) on käytetty typografiaa ja tekstinasettelua keinona luoda visuaalisesti miellyttävä teos ilman varsinaisia kuvituksia (Kuva 5). Tekstin uniikki sommittelu luo runolle omalaatuisen ilmeen ja viihdyttää lukijaa. Tämänkaltaisissa ratkaisuissa haasteeksi voi kuitenkin koitua tekstin luettavuus, ja teksti tulisi aina sommitella siten, ettei lukukokemus kärsi. Mikäli lukija ei hahmota kirjainten oikeaa paikkaa, voi runon viesti mennä täysin hukkaan.

Kuva 5. Sivu Matti Kangaskosken runokokoelmasta Pääkalloneuvottelut (Kangaskoski, 2017, 31)

Natalia Kallion esikoisrunokirjassa (*She Needs Bigger Boots*, 2019) on leikitelty grafiikalla ja käytetty monia erilaisia visuaalisen kerronnan keinoja. Jokaisen sivun uniikki ja moderni post internet- estetiikalla leikkitelevä ilme yhdistyy kokonaisuudeksi, joka värittää lukukokemusta läpi kirjan. Vaikka kirjassa käytetään useita erilaisia fonteja, kuvia ja sommittelua, on se näistä huolimatta hyvin luettavissa eikä tunnu epäjohdonmukaiselta. Kuvitus printti t-paidasta (Kuva 4) on hyvä esimerkki siitä, miten tekstin ja kuvan voi yhdistää yhdeksi kokonaisuudeksi, jossa teksti on upotettu itse kuvaan.

Kuva 6. Sivu Natalia Kallion runokokoelmasta *She Needs Bigger Boots* (Beilinson 2019, 58)

Kuvitettujen runojen visuaalisten ominaisuuksien arvioimista vaikeuttaa se, että visuaaliset runot edustavat monia eri tyylejä. Toisaalta tämä ongelma ei koske ainoastaan visuaalista runoutta vaan kaikkea taidetta. Teoksen arvo määritellään ulkopuolelta, vaikka sen määrittelyn on perustuttava siihen, mitä teos yrittää saavuttaa. (Huth 2010.) Voi siis olla vaikeaa sanoa, milloin kuvitettu runo on erityisen onnistunut. Huth (2010) näkee onnistuneen visuaalisen runon mittana sen, kuinka hyvin tämä on osannut yhdistää eri osansa toimivaksi kokonaisuudeksi.

Vertailuanalyysin jälkeen päätin, että haluan käyttää kuvituksissani värejä. Pyrin tällä tavoin ottamaan poikkeavan suunnan yleisimmin runoudessa tavattavista mustekynäpiirroksista. Otin prosessiini inspiraatiota erityisesti Pia Perkiön runokokoelmasta (*Aavistus aamusta, enkelistä*, 2005) ja sen runsaasta värien käytöstä sekä yksityiskohdista. Pidin myös kovasti muutamissa esimerkkiteoksissa käytetystä tekstin asettelutyylistä, erityisesti leikkisämmistä

typografiavalinnoista. Sain teoksiin tutustuessani paljon hyviä ideoita ja minulle varmistui, mihin suuntaan haluan itse viedä kirjan graafisen ilmeen.

2.4 Värien merkitys

Värit herättävät kuvan eloon ja tuovat katsojassa esiin erilaisia tunteita. Värien vaikutus säteilee ympäristöönsä siten rikastuttamalla mielikuvia (Hatva 1993, 58). Toinen värien tärkeä tehtävä on ohjata katsetta. Hatva (1993, 57) viittaa Brandtin (1945) tekemään testiin värien huomioarvosta. Värien vaikutusta katseluun testattiin neljällä yhtä aikaa näytettävällä kuviolla, joista yksi oli punainen. Testikuvien paikkaa vaihdeltiin niin, että vuorollaan kukin neljästä kuviosta oli punainen. Punainen kuvio sai kaikista eniten huomiota riippumatta siitä, missä paikassa se sijaitsi. Toki yksittäinen väri menettää huomioarvoaan sitä mukaa, mitä enemmän muita värejä kuvassa esiintyy. Tutkimuksesta voidaan todeta, että värit toimivat tehokkaana keinona katseen ohjaamisessa ja valitun kohteen korostamisessa.

Katseen ohjaamisen lisäksi värit vahvistavat kuvan tunnemaailmaa. Lämpimät sävyt voivat viestiä turvallisuudesta ja mukavuudesta, kun taas kylmemmät sävyt voivat kertoa vakavuudesta ja jännitteestä. Toisaalta katsojan omat kokemukset ja muistot vaikuttavat suuresti siihen, kuinka hän kokee värit ja sommitteluun liittyvät ratkaisut. Hatvan (1993, 51) mukaan kuvituksen tarkoitus on tuottaa miellyttävyyden kokemuksia, ja on todettu, että epämiellyttävyyttä saa katsojan mieluiten kääntämään katseensa muualle, sillä ihmiset haluavat välttää vastenmielisiä ilmiöitä. Kuitenkin kuvan elämyksellisyys, eli se piirre, joka kuvassa on jotain muuta kuin sen tiedolliset ominaisuudet, voi sisältää yksilöllisiä tulkintoja siitä, mikä koetaan miellyttävänä.

Pidän itse runsaasta värien käytöstä ja etenkin värien avulla korostetuista yksityiskohdista. Koen, että värit toimivat ratkaisevassa asemassa kuvan tunnelman luomisessa, jonka vuoksi ne on valittava tarkoin. Kirjan tekstit huomioiden koin, että teokseen sopisi parhaiten lämpimät sävyt, jotka viestivät katsojalle kodin omaista turvallisuuden tunnetta. Haluan pyrkiä tuomaan värien avulla kuvaan elämyksellisyyttä, ja viestimään kuvan tunnelman katsojalle.

3 Runokirjan graafinen ilme

3.1 Kuvitustyylin valinta

Projektin alussa sain runoilijalta kirjaan tulevat tekstit. Luettuani ne pidimme palaverin, jossa kysyin häneltä runojen tyylistä, mihin aikaan ne sijoittuvan ja miten runoilija toivoi lukijan tulkitsevan ne. Tekstit ovat nuoren naisen kasvutarinaa käsitteleviä, abstrakteja mietteitä. Ne on kirjoitettu nuoruuden tunnekuhuissa, ja niiden päätarkoitus on viestiä lukijalleen her-
kän henkilön tunnevaihteluiden kirjo, sekä antaa lukijalle pieni palanen siitä, miltä nuoreksi naiseksi kasvaminen nyky-yhteiskunnassamme tuntuu. Runot vaihtelivat kevyemmistä tun-
nelmista synkempiin pohdintoihin, ja pituudet vaihtelivat muutamasta sanasta useammiksi virkkeiksi.

Pohdimme runoilijan kanssa sitä, miten toisen ihmisen mielenmaisemaa on mahdotonta kuvittaa aukottomasti. Kuvitus perustuu aina myös itse kuvittajan kokemukseen, ja kuvan tulkitseminen puolestaan kuvan katsojan henkilökohtaiseen kokemukseen ja muistijälkiin. Hatva (1993, 81) kuvaa havaitsemista skeemoihin eli sisäisiin malleihin pohjautuvana hy-
poteesin muodostamisena. Kaikki mielikuvamme ovat täten henkilökohtaisia tulkintoja, em-
mekä pysty täysin ymmärtämään toisen henkilön kokemuksia, sillä meitä rajoittaa oma hen-
kilökohtainen tulkintamme.

Tämän todettuamme varsinaisten tunnetilojen kuvittaminen ei tuntunut oikealta ratkaisulta. Vaikka runot kertoivat tunteista, toivoin löytäväni toisen lähestymistavan aiheeseen. Päätin ratkaista ongelman siten, etten pyri suoraan kuvittamaan runoilijan mielentilaa. Halusin enemmän keskittyä siihen, kuinka tämä näki ympäristönsä tekstejä luodessaan. Keskuste-
limme runoilijan kanssa siitä, millaisessa ympäristössä tekstit oli kirjoitettu ja mitä tunteita näihin miljöihin liittyi. Pidän itse erilaisten ympäristöjen ja objektien maalaamisesta ja koen, että myös tällaisiin kuviin pystyy sisällyttämään paljon tunteita ja tulkinnan mahdollisuuksia. Ehdotin runoilijalle, että hän kokoaisi yhteen valokuvia hänelle merkityksellisistä paikoista ja tavaroista vuosien varrelta, ja loisin kirjan kuvituksen näiden pohjalta. Ajatuksenani oli, että näin lukija pystyisi astumaan hetkeksi kirjailijan saappaisiin ja näkemään ympäristön tämän silmin. Koska kyseessä on hyvin henkilökohtainen teos, halusin myös, että vanhojen kuvien ja tekstien kokoaminen samoihin kansiin toimisi itse runojen kirjoittajalle muistel-
mana omasta nuoruudestaan, ja sen merkityksellisistä hetkistä.

Hatva (1993, 79), viittaa kirjassaan Kinnusen (1990) mietteeseen kuvan elämyksellisyy-
destä: "Esteettinen elämys ilmaisee yksilön suhteen objektiin". Erilaiset tavarat muistuttavat
meitä meille tärkeistä ihmisistä ja elämänvaiheista. Ihminen on hyvä aistimaan tunnelmia
erilaisissa tiloissa, ja mieleemme jäänyt muistijälki saattaa kulkea mukana vielä

vuosikymmenien päästä. Vaikka emme aina tietoisesti havainnoisi ympäristöämme, saattaa muisto nousta esiin, kun näemme saman tavaran uudelleen jossakin toisessa tilassa. Esimerkiksi lapsuuden mikroaaltouunin näkeminen kirpputorilla voi viedä meidät hetkessä lapsuudenkodin keittiöön ja sen tuoksuihin, tunteisiin ja ääniin. Erilaisilla huoneilla ja niiden objekteilla on siis syvempi vaikutus meihin kuin osaamme tiedostaa. Asiaan hieman tarkemmin perehdyttyäni koin, että nuoruuden miljöö ja objektit ovat erinomainen tapa herättää vanhat runot takaisin eloon.

3.2 Tekstien ja kuvien valinta sekä rytmittäminen

Runoilija lähetti minulle listan kirjaan tulevista teksteistä sekä Google Drive -kansion täynnä valokuvia antamieni ohjeiden mukaan. Sain runoilijalta alustavan rungon tekstien järjestyksestä. Tiesimme kuitenkin, että järjestys saattaa vielä muuttua, kun alan suunnittelemaan taittoa ja kuvituksien paikkaa.

Kuvia valitessani minulla oli apuna runoilijan lähettämä lista objekteista ja paikoista, jotka hän toivoi kirjassa esiintyvän. Hän oli myös merkinnyt, mikä kuva oli otettu mistäkin paikasta, jottei sama kohde toistuisi useaan kertaan. Kuvien valinta oli suhteellisen nopea prosessi, ja minun oli helppo karsia 71 kuvan joukosta ne, joiden koin parhaiten sopivan kirjan kuvituksiksi. Kuitenkin myöhemmin, kun siirsin kuvia taittoon ja sain paremman käsityksen kokonaisuudesta, tuli valittuihin kuviin vielä pieniä muutoksia. Jollekin valitsemilleni kuville ei löytynyt tekstiparia, tai kuva häiritsi kirjan kokonaisuuden harmoniaa. Tavoitteena oli, että kuvat muodostaisivat toimivan kokonaisuuden, olematta kuitenkaan liian samanlaisia keskenään.

Kuvien ja tekstien lopullisen järjestyksen löytämiseen meni hieman pidempään, kuin olin osannut varautua. Tekstien tunnetilojen vaihdellessa niiden järjestely sekä parittaminen kuvien kanssa oli hyvin tarkkaa ja hienovaraista työtä, jonka vuoksi otin tässä työvaiheessa yhteyttä itse runoilijaa ja kysyäkseen hänen mielipidettään. En halunnut, että hänen tarkoin luoma tunnelma tekstien välillä muuttuu, kun runojen yhteyteen lisätään kuvat. Lopulta sain sovitettua kuvat ja tekstit siten, etteivät kuvat katkaise tekstin punaista lankaa.

Vaikka kuvien paikan löytäminen oli aluksi haastavaa, olivat ne myös omalta osaltaan helppoja kirjan rytmiä suunnitellessa. Kuvat toimivat erinomaisina tauottajina tunnemaailmojen vaihtuessa, ja ne pakottivat lukijan pysähtymään lukemisen lomassa. Tässä vaiheessa itselleni varmistui tunne siitä, että kuvituksilla on oma paikkansa runokirjassa, ja että ne eivät ainoastaan täydennä tekstiä, vaan omalta osaltaan kannattelevat lukukokemusta ja rikastuttavat teoksen kokonaisuutta.

3.3 Kuvien symboliikka

Runoilija lähetti minulle kuvien yhteydessä listan niissä esiintyvien objektien ja paikkojen merkityksestä. Kuvien valinnassa halusin ottaa huomioon visuaalisuuden lisäksi myös sen, että niillä olisi jokin suurempi merkitys runoilijan elämässä. Vaikka kuvan objektin tai miljöön merkitys ei aukenisi lukijalle, on sillä suuri merkitys itse runojen kirjoittajalle. Väisänen (2015, 214) tutkii kirjassaan taiteessa käytettävää symboliikkaa. Symboliikan käyttäminen taiteessa on varsin yleistä, ja etenkin kirkkotäiteessä symboliikkaa esiintyy lähes jokaisessa teoksessa. Kun länsimaisessa taiteessa alkoi realismin myötä tapahtua murros 1800-luvun alussa, myös symbolien merkitys taiteessa hieman väheni. Kun aiemmin keskiössä oli ollut se, mitä taiteessa esitetään, vaihtui tämä ajatus enemmän siihen, miten esitetään.

Taiteen symboliikka on yleensä yleismaailmallista, eli sellaista, jonka jokainen katsoja voi teoksesta huomata. Vaikka taiteen katseleminen ei olisi itselle luontaista, esimerkiksi historiassa toistuvat aiheet voi oppia tunnistamaan (Väisänen 2015, 6). Taiteen symboliikka voi olla myös hyvin henkilökohtaista. Tosin tässä kohtaa puhutaan ehkä enemmän omasta tulkinnasta, kuin taiteessa esiintyvistä symboliikasta. Avaan myöhemmin yksittäisten kuvitusten symboliikkaa ja sitä, millaisia merkityksiä kuvassa esiintyvillä tavaroilla ja ympäristöillä on runoilijalle.

3.4 Taiton ja typografian suunnittelu

Runokirjan taittoon ei ole olemassa sääntöjä tai ohjenuoraa, ja sen tekemisessä on paljon vähemmän rajoitteita kuin esimerkiksi tietokirjan taitossa. Rajattomat mahdollisuudet olivat omalta osaltaan myös haaste, sillä en halunnut kirjan lopputuloksen näyttävän liian kokeelliselta. Tavoitteeni oli ajatella laatikon ulkopuolelta ja haastaa kirjan taittamisen rajoja menettämättä kuitenkin sen uskottavuutta. Halusin pitää tekstiosuuden eläväisenä mutta yksinkertaisena, koska kirjan värikäs ja yksityiskohtainen kuvitus oli hyvin erottuva elementti. Käytin taiton suunnitteluun Adoben InDesign -taitto-ohjelmaa, joka oli minulle ennestään tuttu työväline.

Fontiksi halusin löytää jonkun yksinkertaisen ja helposti luettavan. Kokeilin useita erilaisia fontteja ja etsin uusia vaihtoehtoja Adobe Creative Cloudin jäsenille ilmaisesta Adobe Fonts -kokoelmasta. Lopulta fonttivalinnaksi valikoitui Cardea -fonttiperheen Cardea OT Reg Lining -fontti. Kyseinen fontti on yksinkertainen, selkeä ja sopii hyvin minimaalisuudellaan runsaiden kuvitusten pariin (Kuva 7). Minun oli alun perin tarkoitus lisätä Cardea -fontin lisäksi tiettyihin teksteihin myös kurstiivista fonttia, mutta luovuin ideasta myöhemmin, kun huomasin, ettei se toiminut tekemieni kuvituksien kanssa. Toistuva, yksinkertainen fontti loi taitolle tilaa hengittää ja antoi maalauksille niiden ansaitseman huomioarvon (Liitteet 1–4).

Cardea Ot Red Lining

ABCDEFGHIJKLMNO
 PQRSTUVWXYZÄÄÖ
 abcdefghijklmnopqrstuvwxyzääö
 0123456789

Kuva 7: David Cabiancan suunnittelema Cardea OT Red Lining -fontti

Useiden luonnosten jälkeen visuaalinen ilme alkoi syntyä ja taitto alkoi näyttää yhteneväiseltä kokonaisuudelta. Varmistin välillä runoilijalta, ollaanko menossa hänelle mieluiseseen suuntaan. Jälkeenpäin olen tyytyväinen, että kysyin hänen mielipidettään tässä työvaiheessa. Tämän ansiosta, jos jokin kirjan visuaalisessa ilmeessä ei miellyttänyt häntä, pystyin tekemään muutoksia heti. Välitön palaute esti viemästä pidemmälle ideoita, jotka olisi pitänyt korvata myöhemmin. Suunnittelutyön alussa pohdin esimerkiksi typografian korostusväriksi tummanpunaista, mutta runoilija sanoi, ettei punainen väri resonoinut hänessä ja hän toivoisi jotain toista sävyä. Vaikka runoilija antoi minulle vapauden kirjan graafisen ilmeen kanssa, halusin, että myös hän on kirjan lopputulokseen tyytyväinen.

Tiedostin tässä vaiheessa sen, että en pysty suunnittelemaan taittoa täysin valmiiksi ilman valmiita kuvituksia. Kuvat tulevat määrittelemään teoksen ilmettä hyvin paljon, ja moni asia kirjan graafisessa suunnittelussa voi muuttua, kun lisään ne taittoon. Tämän takia tein alustavan version taitosta ennen kuvituksien aloittamista, mutta jätin aikatauluuni tilaa taiton mahdollisille muokkauksille kuvitusprosessin jälkeen.

3.5 Kuvien toteutus

Kuvitustyön aloitin syyskuun alussa sen jälkeen, kun kirjaan tulevat tekstit ja kuvat oli päätetty ja olin laatinut alustavan suunnitelman kirjan taitosta ja typografiasta. Alun perin olin varannut tähän työvaiheeseen kaksi kuukautta, mutta lopulta kuvien tekemiseen kului kuusi viikkoa. En ollut aikaisemmin tehnyt tiukalla aikataululla näin suurta kuvitusprojektia, joten odotin mielenkiinnolla, miltä täyspäiväinen kuvittaminen tuntuisi. Tiesin aiemmista

kuivatustöistäni sen, että luovaa työtä ei voi pakottaa, ja joskus aikataulut saattavat muuttua odottamattomalla tavalla. Aikataulua pohtiessa oli siis otettava hyvin huomioon maalaamisen välipäivät ja riittävän pitkät tauot. Varasin aikaa myös kuvien huolelliselle luonnostelulle ja mahdollisten virheiden korjaamiselle.

3.5.1 Tarvikkeet

Halusin tehdä kirjan kuvitukset käsin maalaten, ja päädyin tekemään ne guassiväreillä. Guassit ovat jo pitkään olleet itselle mieluisin työskentelyväline. Pigmenttisen mattapinnan ansiosta lopputuloksesta saa näyttävän ja värikkään, ja tämä sopi täydellisesti valitsemini valokuvaan, joiden pohjalta kuvitukset tulivat.

Guassivärit tunnetaan myös nimellä temperavärit, ja niitä on valmistettu melkein yhtä kauan kuin maalaamiseen tarkoitettuja värejä on ollut olemassa. Maalaustekniikka saavutti loistonsa keskiajan ja renessanssin välisenä ajanjaksona, jolloin tekniikan tärkeimpiä puolestapuhujia olivat esimerkiksi Giotto ja Cimabue. Guassivärit sijoittuvat painavuudeltaan vesija akryylivärien välimaastoon. Akryyliväreihin verrattuna ne ovat tekstuuriltaan kevyempiä, ja niihin sopii parhaiten huokoisuudeltaan ja karkeudeltaan keskitasoinen perusmaalauspaperi. (Ferrón 2006, 69,100.)

Koen, että guassien avulla sain herätettyä visioni parhaiten eloon. Värejä on helppo kerrostaa moniulotteisuuden luomiseksi, ja paksumman koostumuksen ansiosta guasseilla saa aikaan tarkempia yksityiskohtia kuin tavallisilla vesiväreillä. Aloitin työni sekoittamalla guassit runsaaseen veteen tehden maalien koostumuksesta mahdollisimman juoksevaa. Tästä työstin vähitellen paksumpaan ja paksumpaan koostumukseen, ja lopuksi tein kuvan etualalla olevat yksityiskohdat mahdollisimman paksulla maalilla, jotta ne korostuisivat taustasta.

Paperina käytin Archesin kylmäpuristettua 100 % puuvillapaperia. Paperi soveltui hyvin guassimaalaamiseen, sillä se kesti vettä. Runsaasta vesimäärästä huolimatta se piti tekstuurinsa eikä lähtenyt kupristumaan tai hajoilemaan. Tein kuvat paperin sileämmälle puolelle, jotta paperin tekstuuri erottuisi skannatessa mahdollisimman vähän.

3.5.2 Kuvien skannaaminen

Ennen varsinaisen kuvitusprosessin aloittamista halusin selvittää, miten käsin tehtyjen maalausten skannaaminen digiversioiksi tapahtuu ja mitä prosessissa tulee ottaa huomioon. On useita asioita, jotka kuvien skannaamisessa tuli ottaa huomioon jo ennen kuvituksen aloittamista. Opin paljon uutta tässä työvaiheessa, sillä en ole aiemmin skannanut taidettani.

Aluksi tuli huomioida se, että kaikki kirjan kuvitukset tehdään samalle materiaalipohjalle, jotta ne eivät erotu toisistaan valmiissa teoksessa. Myös maalaus pohjan suojaaminen on erittäin tärkeää, sillä pienetkin tahrat näkyvät skannatussa lopputuloksessa (Old Mate Media).

Pyysin opinnäytetyökurssin ohjaajalta vinkkejä, kuinka onnistua parhaiten maalausten skannaamisessa. Hänen neuvojensa mukaisesti tein maalaukset puolet isompina, kuin mitä ne kirjaan tulivat. Kirjan kooksi oli ennalta sovittu A5, joten tein maalaukset A4 kokoiselle paperille. Kuvat kannattaa tehdä vähintään puolet isompina, jotta niiden yksityiskohdat säilyisivät mahdollisimman hyvin skannatessa.

Skannausvaiheessa on otettava huomioon myös resoluutio ja tiedostomuoto. Resoluution on oltava vähintään 300dpi, jotta maalaus pysyy hyvälaatuisena. Mikäli on mahdollista, kuvan resoluution kannattaa olla 600dpi, jolloin sen pystyy printtaamaan kaksi kertaa alkuperäistä kuvaa suurempana. Tällöin kuvaa voi käyttää kirjan lisäksi muihinkin tarkoituksiin, esimerkiksi julisteeseen. (Old Mate Media.)

Skannasin maalaukset Jyväskylän kaupungin pääkirjastolla, jossa sain niistä tarkat, 600 resoluutioiset skannaukset. Tiedostomuotona minulla oli TIFF eli Tag Image File Format. TIFF-tiedostomuoto on häviötön tiedostopakkausten muoto, mikä tarkoittaa, että se on suuri ja korkealaatuinen tiedosto. TIFF-tiedostoa käytetään paljon valokuvaajien ja graafisten suunnittelijoiden keskuudessa, ja se on sellaisenaan yhteensopiva muokkausohjelmistojen kanssa. (Adobe.)

3.5.3 Kuvitusprosessi

Valokuvat, joiden pohjalta maalaukset tulivat, oli päätetty jo ennen varsinaisen kuvitusprosessin aloittamista. Esittelin runoilijalle aiempia töitäni, jotta hänellä olisi mahdollisimman selkeä näkemys tyylistäni kuvittaa. Tyylini on värikäs, maalaan mielelläni pieniä yksityiskoh-
tia ja rohkeita linjoja. Tavoitteeni ei ole luoda tarkkaa kopiota valokuvasta, vaan tulkita sitä omalla tavallani ja välittää siihen liittyvät henkilökohtaiset näkemykseni ja tuntemukseni. Maalauksissa saa olla poikkeamia alkuperäisiin kuviin, sillä minulle on tärkeintä välittää kuvan tunnelma. Koin oloni itsevarmaksi kuvitusprosessin alussa, sillä tiesin runoilijan luottavan visiooni.

Ensimmäinen kuva

Aloitin kuvasta, joka on otettu runoilijan mummolan kasvihuoneesta (Kuva 8). Mummola on aina ollut tärkeä ja turvallinen paikka runoilijan elämässä ja kasvihuone muistuttaa lapsuuden kesistä, jolloin pääsi isovanhempien kanssa ulos istuttamaan kasveja. Viherkasvit

symboloivat rauhaa ja ne ovat runoilijan mummon rakas harrastus. Kasvihuoneen keskellä on valkoinen keinutuoli, joka on aikoinaan tuotu runoilijan lapsuudenkodista mummolan kasvihuoneeseen. Runoilija kertoi lapsuuden kesistä mummolassa ja siitä, miten mummola on aina ollut paikka, jossa on saanut olla oma itsensä ja oppinut vastaanottamaan pyyteetöntä rakkautta. Tuntui oikealta valita juuri kyseinen kuva osaksi kirjaa, sillä kuvaan liittyy paljon arvokkaita muistoja runoilijan nuoruudesta. Kuva on myös esteettisesti todella kaunis ja sopi hyvin maalattavaksi.

Kuva 8. Valokuva, jonka pohjalta loin kirjan ensimmäisen maalauksen (Salminen)

Maalausprosessin alussa levitin ensin ohuemman kerroksen maalia veteen jatkettuna taustalle (Kuva 9), jonka jälkeen aloin pikkuhiljaa lisäämään paksumpaa ja paksumpaa maalia (Kuva 10). Tällä tekniikalla pyrin luomaan kuvaan moniulotteisuutta, ja käytin kyseistä tekniikkaa kaikissa kolmessa maalauksessa. Valokuva oli hyvin yksityiskohtainen ja kasvihuoneeseen tulevaa epäsuora valo loi omat haasteensa. Kuvassa on paljon erilaisia tekstuuria, kuten laattalattia ja läpinäkyvä rottinkinen keinutuolin selkänoja. Keinutuolia jouduin korjailemaan useaan kertaan, sillä jalkojen puisen materiaalin saavuttamisessa oli omat

haasteensa. Voimakkaiden valojen ja varjojen seurauksena jalkojen materiaali näytti helposti metalliselta, ja haluisin, että lopputulos olisi lähempänä alkuperäistä kuvaa. Koen onnistuneeni näissä haasteissa ja olen tyytyväinen kuvan lopputulokseen (Liite 3). Maalaamiseen minulta kului tämän työn osalta yhteensä noin 14 työtuntia.

Kuva 9. Maalauksen luonnos ja pohjamaali

Kuva 10. Pohjamaalin jälkeen kerrostin paksumpaa maalia

Toinen kuva

Toinen kirjaan tuleva maalaus on kuva kukkuroilleen katetusta pöydästä (Kuva 11). Ajattelin kahvipöytäkuvan sopivan täydellisesti ystävydestä kertovan runon pariksi. Runoilija kertoi kokoontuvansa usein ystävien kanssa pöydän ääreen syömään ja juttelemaan, ja keskustelut venyvät usein yön pikkutunneille saakka. Kuva on otettu ystävän parvekkeelta, ja täyteen katetun pöydän eri elementit muistuttavat häntä eri ihmisistä. Yleensä, kun kokoontaan ystäväporukalla yhteen, kaikki haluavat tuoda jotain mistä itse pitävät. Runoilija kertoo pöydän eri antimien kuvastavan hyvin sitä, kuinka heidän ystäväporukassaan on monia erilaisia persoonia, ja kaikki saavat olla juuri sellaisia kuin ovat. Pidän itse katettujen pöytien maalaamisesta värikkäiden yksityiskohtien takia, ja olin tyytyväinen, että juuri kyseinen kuva valikoitui osaksi kirjaa.

Kuva 11. Valokuva, jonka pohjalta loin kirjan toisen maalauksen (Salminen)

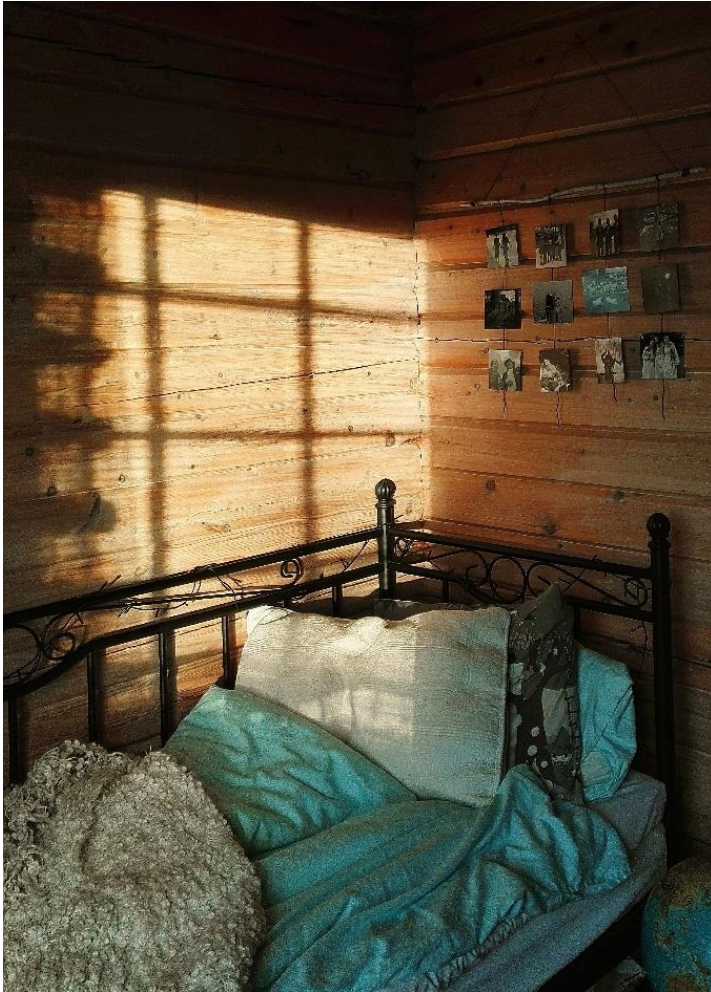
Toinen kuva oli huomattavasti yksityiskohtaisempi kuin ensimmäinen, minkä takia sen tekemiseen kului enemmän aikaa. Aikaa kului myös siksi, koska halusin objekteista mahdollisimman moniulotteisen näköisiä, jonka vuoksi kerrostin maaleja paljon, ja kerrosten kuivumisista piti odotella. Maalasin kaikki pöydän antimien yksityiskohdat yksi kerrallaan (Kuva 12). Tässäkin työssä valot ja varjot ovat isossa osassa, ja erilaiset tekstuurit tuli ottaa huomioon. Suurimmat haasteet olivat vaalea verho sekä pöydällä oleva kristallilasi täynnä Marianne karkkeja. Lasin pinnan tekstuuria oli haastava kuvata sen ollessa läpinäkyvä. Nopeimpia maalattavia olivat mattapintaiset elementit, kuten leikkuulauta ja croissantit. Yhteensä aikaa toisen maalauksen tekemiseen kului suunnilleen 25 tuntia. Olen kuitenkin tyytyväinen lopputulokseen ja siihen, etten kiirehtinyt työn kanssa (Liite 4).

Kuva 12. Taustan maalaamisen jälkeen siirryin yksitellen pöydän yksityiskohtiin

Kolmas kuva

Kolmas kuva on runoilijan lapsuudenkodin makuuhuoneesta (Kuva 13). Paikkaan liittyy paljon erilaisia tunteita ja muistoja, mutta pääosin runoilijalle herää kuvaa katsoessa turvallinen olo. Monet kirjan tekstit on kirjoitettu juuri kyseisen makuuhuoneen sängyllä ja lapsuuden koti muistuttaa siitä, miten runoilija rakastui kirjoittamiseen alun perin. Sängyn yläpuolella on valokuvia tärkeistä ihmisistä, joiden pohjalta monet kirjan tekstit on kirjoitettu. Runoilijalla oli myös toiveena, että johonkin kirjan kuvaan saisi lisättyä Ainu ensipupu -pehmolelun. Pehmopupu ei ollut osana alkuperäistä kuvaa, mutta se sopi lakanoiden väliin hyvin ja toi kuvaan värikkään yksityiskohdan. Pupu muistuttaa runoilijaa hänen edesmenneestä kummitädistään. Kuvaa liittyy paljon tunteikkaita muistoja, ja kuvassa esiintyvän ilta-aurion valonsäteet luovat siihen haikean ja utuisen tunnelman.

Kuva 13. Valokuva, jonka pohjalta loin kirjan kolmannen maalauksen (Salminen)

Kolmas maalaus oli hieman yksikertaisempi kuin kaksi aikaisempaa, ja minulla kului sen maalaamiseen noin 11 tuntia. Aloitin jälleen kerran lyijykynäluonnoksella, jonka jälkeen lisäsin pohjamaalin. Tämän jälkeen aloin hahmottelemaan kuvan valoja ja varjoja (Kuva 14). Suurin haaste oli kuvassa esiintyvä vanha puuseinä, sekä siihen heijastuvat valot ja varjot. Vaati useamman yrityksen ennen kuin sain kiinni ideasta, kuinka puun tekstuuriin saisi luotua uskottavasti. Maalatessani ensin taustalla näkyvän puuseinän huomasin, että hahmottelemani sängyn runko oli jäänyt lähes kokonaan maalin alle. Hahmottelin sänkyä uudelleen seinämaalin päälle, joka oli hieman haastavampaa maalatessa paperin muuttuneen tekstuuriin vuoksi. Jatkossa osaan ottaa tämän paremmin huomioon, enkä yritä hahmotella objektia luonnosvaiheessa liikaa, mikäli se tulee jäämään pohjamaalien alle. Haasteista huolimatta olin lopputulokseen tyytyväinen, ja työstä tuli henkilökohtainen suosikkini (Liite 1).

Kuva 14. Pohjamaalin jälkeen aloin pikkuhiljaa lisäämään valoja ja varjoja

3.6 Kuvien ja taiton kokoaminen

Kun maalaukset olivat valmiit ja skannattu, toin ne Adobe Photoshop -kuvanmuokkausohjelmaan, jossa parantelin kuvien laatua hieman. Nostin kaikkien kuvien kirkkautta sekä kontrastia, ja parin kuvan kohdalla nostin hieman myös kuvan saturaatiota. Muuten skannatut kuvat näyttivät todella hyviltä, ja laatu sekä terävyys olivat kohdillaan. Tämän jälkeen toin kuvat Adobe InDesigniin, jossa minulla oli valmiit tekstit ja niiden taitto valmiina.

Tuotuani kuvat taittopohjaan huomasin, että jotkut alun perin suunnittelemani graafiset ratkaisut eivät toimineet valmiiden kuvitusten rinnalla. Päädyin hieman yksinkertaistamaan taiton typografiaa sekä värimaailmaa, ja luovuin aiemmin mainitsemani kurssiivi fontista. Värikkäät kuvitukset toimivat parhaiten yksinkertaisen typografian parina, jolloin lopputulos oli mielestäni selkein ja puhtain. Muutamassa lyhyemmässä teksteissä pyrin leikittelemään

sommittelulla, ja tämä toi mielestäni kivaa eloa ilmeeseen olematta kuitenkaan liian kiireisen näköinen (Liite 2).

Tämän jälkeen lähetin tiedostot valmiista aukeamista runoilijalle ja kysyin vielä hänen viimeiset kommenttinsa työhön. Runoilija oli erittäin tyytyväinen kuvituksiin ja sanoi, että olin onnistunut ilmentämään kuvien tunteet maalauksissa. Hän oli myös samaa mieltä kanssani siitä, että yksinkertainen tekstiasu toisi runot parhaiten esiin ja sopisi yhteen kuvitusten kanssa. Tein vielä viimeiset viillaukset taittoon lisäämällä sivunumerot, jonka jälkeen projekti oli kokonaisuudessaan valmis.

4 Yhteenveto ja pohdinta

Opinnäytetyöni tavoite oli luoda runokirjan visuaalinen ilme ja kuvitukset. Ennen varsinaisen projektin aloittamista tutustuin runojen historiaan ja erilaisiin kuvitustyyliin. Huomasin, että aikuisten runokirjojen kuvittaminen on melko harvinaista, ja sitä saatetaan pitää tarpeettomana, koska runo itsessään herättää jo mielikuvia lukijassa. Samalla perehdyin kuvan kerronnallisuuteen ja yleisesti käytettyihin kuvitustyyliin runoudessa. Taustatyön tekeminen oli itselle opettavainen kokemus, ja sain paljon uutta tietoa, jota voin jatkossa hyödyntää työssäni.

Olen myös hyvin tyytyväinen, että uskaltauduin runoja kuvittaessa kokeilemaan uutta lähestymistapaa. Kuvitukset eivät suoranaisesti kerro tekstin sisällöstä tai pyri havainnollistamaan tätä, vaan ne näyttävät laajemmin runoilijalle olennaista ympäristöä kirjoitusajalta. Halusin näyttää lukijalle sen, mitä runoilija näki ympäristössään tekstejä luodessaan. Koen, että näin lukijan suhde runoilijaan ja tämän elämään syveni, ja tämä puolestaan toi lisää merkitystä runoihin.

Laaja kuvitusprojekti ja asiakkaan kanssa työskentely vahvisti myös omaa asiantuntijuutta kuvittajana ja toi itsevarmuutta tulevaisuuden projekteihin. Koen myös, että minulle ominainen kuvittamistyyli vahvistui entisestään, sillä kaikki kolme kuvaa olivat erittäin mieluisia toteuttaa. Itsenäinen projekti vahvisti aikataulutuksen ja hyvän suunnitelman tärkeyttä, sekä taustatiedon keräämisen olennaista. Minun ja runoilijan yhteistyö sujui aukottomasti ja olen tyytyväinen siihen, kuinka tiiviisti pidimme yhteyttä projektin aikana. Tämä auttoi säästämään molempia miellyttävän lopputuloksen. Opinnäytetyön jälkeen suunnitelmana on jatkaa kirja loppuun, ja luoda vielä loput maalaukset. Olemme sopineet runoilijan kanssa, että kirjan julkaisu tapahtuu vuoden 2025 loppukevään aikana.

Haasteena projektille oli lähdemateriaalin löytäminen. Suurin osa runojen kuvittamista koskevista lähteistä koskivat lasten runoja, ja aikuisten runokokoelmien kuvittamisesta löytyi todella vähän suomenkielistä tietoa. Olisi ollut kiinnostavaa perehtyä lähteiden avulla enemmän erilaisiin runojen kuvittamistyyliin sekä näkökulmiin siitä, kannattaako aikuisten runojen kuvittaminen, ja mitä prosessissa tulisi huomioida. En myöskään onnistunut löytämään muita esimerkkiteoksia, jossa runoilijan valokuvia olisi muutettu kuvituksiksi. Kirjoja, joissa oli runojen lisäksi valokuvia, löytyi kyllä useita.

Itse runoilija kertoi olevansa lopputulokseen todella tyytyväinen. Hän arvosti sitä, että lähdin rohkeasti etsimään uniikimpia ratkaisuja enkä jämähtänyt tuttuun ja turvalliseen. Samalla onnistuin haastamaan hänen näkemystään runokirjan ulkonäöstä ja sen visuaalisista mahdollisuuksista. Kommunikointimme sujui runoilijan mielestä hyvin ja otin aina huomioon

myös hänen näkemyksensä ja kritiikkinsä. Hän myös mainitsi, että hänelle oli paljon helpompaa hahmottaa taiton mahdollisuuksia, kun annoin jo heti alussa useita, rohkeitakin luonnoksia. Näistä oli helppoa lähteä karsimaan ja hahmottamaan sitä, mikä toimisi ja mikä ei. Kokonaisuudessaan runoilija kertoi olevansa projektiin ja sen eri vaiheisiin todella tyytyväinen, ja hän kehui sitä, kuinka persoonallinen ja oman näköinen lopputuloksesta saatiin.

Yhteenvetona koen itsekin, että projekti oli oikein onnistunut. Ottaen huomioon rajallisen aikataulun, kaikki saatiin valmiiksi ajallaan ja sekä asiakas että minä olemme lopputulokseen tyytyväisiä. En usko, että olisin aikataulun puitteissa yksinkertaisesti ehtinyt tehdä parempaa jälkeä, ja onnistuin huolellisella suunnittelulla välttämään mahdolliset haasteet. Uskon itse siihen, että myös aikuisten runokirjojen kuvittaminen kannattaa. Itse tekstejä havainnollistavia kuvituksia ei välttämättä tarvita, mutta kuvitusten ja runojen yhdistäminen multimedialliseksi taideteokseksi on mukavaa vaihtelua kuvattomiin runokokoelmiin. Kuvan ei tarvitse olla aina tukemassa sanaa, vaan ne voivat olla olemassa saman arvoisina luoden rikkamaan visuaalisen kokonaisuuden. Ne luovat kirjaan myös rakennetta ja laittavat lukijan hetkeksi pysähtymään lukukokemuksen lomassa. Vaikka etenkin abstraktien tekstien kuvittaminen voi tuntua vaikealta, on se siitä huolimatta sen arvoista. Toivoisin jatkossa näkeväni entistä enemmän kuvitettuja runokirjoja ja rohkeita kokeiluja, kuvan ja sanan suhteella leikkittelyä.

Lähteet

Hatva, A. 1993. Kuvittaminen. Helsinki: Rakennustie Oy.

How to scan your art for print publication. Old Mate Media. Viitattu 15.8.2024. Saatavissa: <https://oldmatemedia.com/guides/scanning-your-art-guide/>

Huth, G. 18.9.2010 Silmän ensisijaisuudesta ja muita ajatuksia visuaalisen runouden arvottamisesta. Tuli & Savu. Viitattu: 15.10.2024. Saatavissa: <https://www.tulija-savu.net/2010/09/silman-ensisijaisuudesta/>

Runous. Kirjoittaminen.fi. Viitattu 15.10.2024. Saatavissa: <https://kirjoittaminen.fi/runous/>

2024 Kirjallisuus ja runous. Koulukino. Viitattu 15.10.2024. Saatavissa: <https://www.koulukino.fi/oppimateriaalit/suden-vuosi/kaunokirjallisuus-ja-runous/>

Mikkonen, K. 2005. Kuva ja sana. Helsinki: Gaudeamus.

Ridolfi, D. 18.5.2023. Illustrated Poetry in the Henrietta Hochschild Collection of Children's Books. Viitattu 9.10.2024. Saatavissa: <https://library.wustl.edu/news/illustrated-poetry-in-the-henrietta-hochschild-collection-of-childrens-books/>

Rodríguez, R. & Ferrón, M. 2010. Vesi- ja guassivärit. Kuvataidekoulu. Helsinki: Perhemediat Oy.

Singer, L. 2015. The art of Illustration. Poetry School. Viitattu 10.10.2024. Saatavissa: <https://poetryschool.com/theblog/the-art-of-illustration/>

TIFF-tiedostot, Adobe. Viitattu 10.10.2024. Saatavissa: <https://www.adobe.com/fi/creativecloud/file-types/image/raster/tiff-file.html>

What is one line art? Tombow. Viitattu 18.10.2024. Saatavissa: <https://www.tombow-europe.com/en/inspiration/one-line-art>

Väisänen, L. 2015. Mitä symbolit kertovat? Helsinki: Kirjapaja

Kuvalähteet

Kuva 1: Apollinaire, G. 1915. Poems of peace and war. Viitattu 18.10.2024. Saatavissa: <https://fi.wiktionary.org/wiki/kalligrammi#/media/Tiedosto:Calligramme.jpg>

Kuva 2: Kaur, R. 2015. Maitoa ja hunajaa. USA: Andrews McMeel Publishing, 99.

Kuva 3: Semeri, H. 2017. Voutilainen, M. 2017. Itke minulle taivas. Helsinki: Otava, 43.

Kuva 4: Kosonen, R. 2005. Perkiö, P. 2005. Aavistus aamusta, enkelistä. Helsinki: Katharos Oy, 32,33.

Kuva 5: Kangaskoski, L. 2017. Kangaskoski, M. Pääkalloneuvottelut. Helsinki: Teos, 31.

Kuva 6: Beilinson, K. 2019. Kallio, N. 2019. She Needs Bigger Boots. Helsinki: Kosmos, 58.

Kuva 7: Cardea OT Red Lining -fontti

Kuva 8: Salminen, J. 31.8.2019

Kuva 9: Korhonen, J. 11.9.2024

Kuva 10: Korhonen, J. 13.9.2024

Kuva 11: Salminen, J. 1.5.2022

Kuva 12: Korhonen, J. 26.9.2024

Kuva 13: Salminen, J. 25.12.2017

Kuva 14: Korhonen, J. 5.10.2024

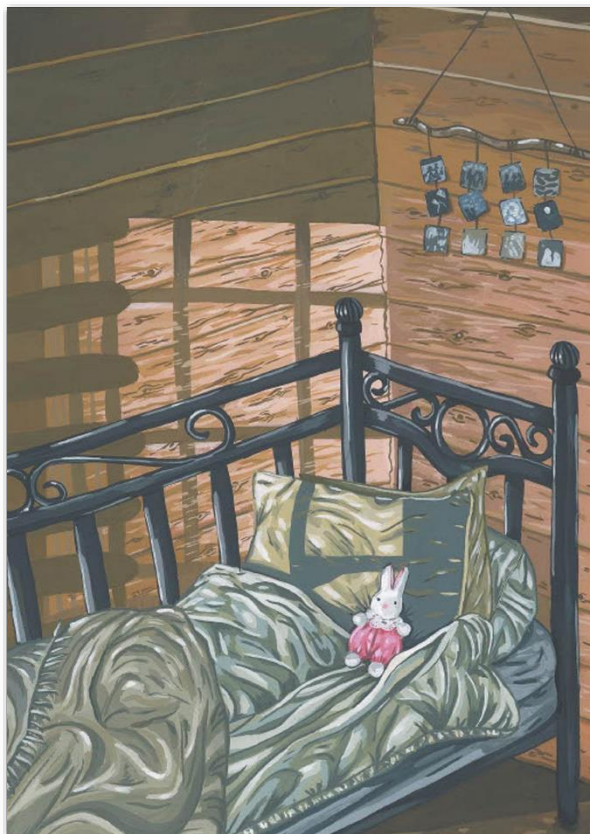
Liitteet

Liite 1: Runokirjan aukeama, s. 14–15

Liite 2: Runokirjan aukeama, s.16–17

Liite 3: Runokirjan aukeama, s. 18–19

Liite 4: Runokirjan aukeama, s. 22–23

entä jos se olenkin minä
 joka hajoaa
 vaikka
 olin se
 joka
 kaiken
 hajotti

entä jos en pystykään enää
 nousemaan jaloilleni kaiken tämän jälkeen

15

Liite 1: Runokirjan aukeama, s.14–15

olen aina ollut heikko rajojen asettamisessa
 mutta kuinka paljon vaikeampaa
 se voikaan olla
 kun kyse ei ole pahasta eikä negatiivisesta
 vaan rakkaudesta
 siitä että joku on niin lähellä
 ettet haluaisi irroittautua
 et päästää menemään
 mutta pelkää että olet liikaa kiinni
 liikaa toisen

rakensin itseäni niin kauan
 etten halua luopua hänestä,
 siitä itseni versiosta
 jonka itsestäni kasasin

ristiriitaisuutta
 näkymätöntä kamppailua
 läheisyyden ja itsenäisyyden välillä

mutta koska rohkeutta on
 olla haavoittuvainen
 olla läsnä ja antaa itsestään niin paljon kuin voi
 ja koska todellista rohkeutta on
 tehdä asioita vaikkei lopputulos olisikaan varma
 niin ehkä

minä jään

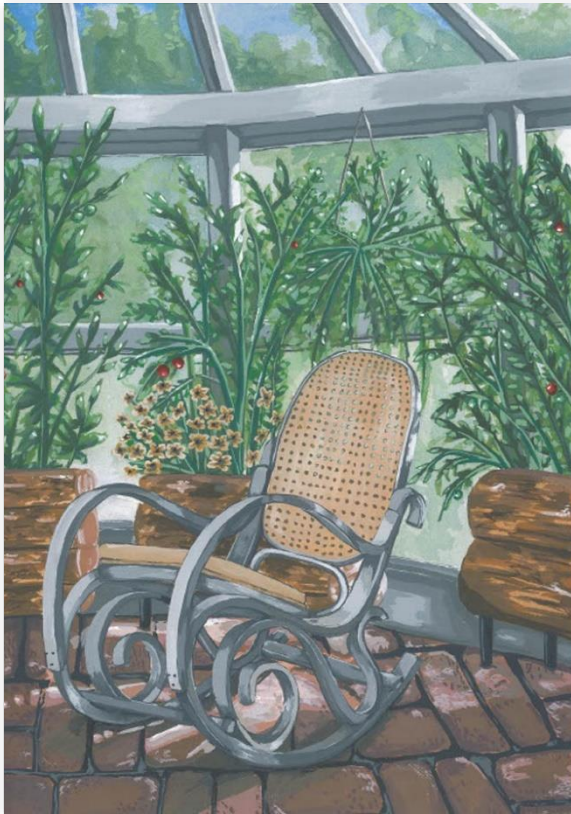
16

*epävarmoina aikoina tarvitaan tukipilareita
 niin vankkoja*

ettei luottamus niihin voi kadota

17

Liite 2: Runokirjan aukeama, s.16–17

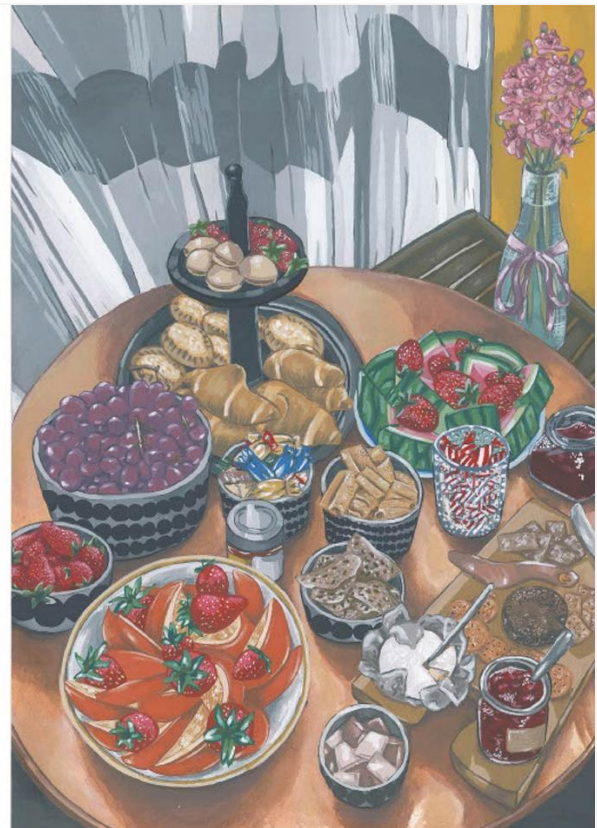
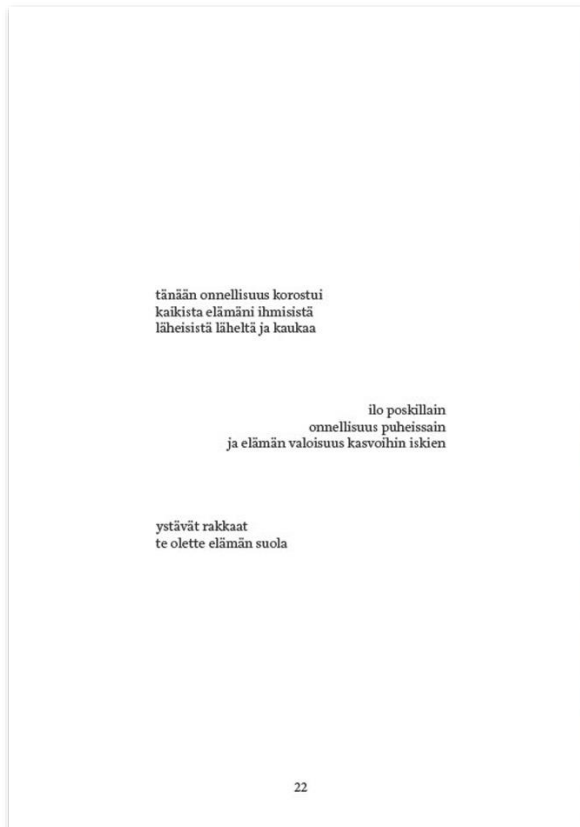
en ota vastaan enää yhtään
 puolikasta rakkautta
 puolikasta välittämistä
 melkein kaikkensa antamista
 lähestulkoon irroittamista

koko ajan rajoilla tanssimista
 elämässäni olemista, katoamista

annan kaiken anteeksi, pyytämättä mitään
 anteeksi
 katumatta hetkeäkään
 toistamatta virheitänikään

19

Liite 3: Runokirjan aukeama, s. 18–19

Liite 4: Runokirjan aukeama, s. 22–23

